

پروژه مس جانجا؛ دروازه‌ی ورود ایران به بازارهای جهانی فلزات و توسعه پایدار

معدن مس جانجا در استان سیستان و بلوچستان با ذخایر گسترده، چشم‌انداز جهانی و پستوانه سرمایه‌گذاری قدرتمند، در میانه افزایش جهانی تقاضا برای فلز مس و چالش‌های روزافزون معادن بین‌المللی، به‌عنوان یک قطب نوظهور معدنی در حال شکل‌گیری است. این پروژه نه تنها افق تازه‌ای برای صنعت مس ایران گشوده، بلکه به‌صورت ملموس بر توسعه اقتصادی و اجتماعی منطقه شرق کشور نیز اثرگذار خواهد بود.

به گزارش خبرنگاران گروه صنعت و تجارت گزارش خبر، مس، فلزی باستانی و راهبردی، در قرن بیست‌ویکم بار دیگر به‌عنوان یکی از عناصر کلیدی در آینده اقتصاد جهانی مطرح شده است. گذار به انرژی‌های تجدیدپذیر، توسعه زیرساخت‌های الکترونیکی و رشد سریع شهرهای هوشمند، همگی نیاز به این فلز سرخ را به شکل چشمگیری افزایش داده‌اند. در چنین شرایطی که بازار جهانی با بحران کاهش ذخایر پرمیاری و دغدغه‌های زیست‌محیطی دست‌وپنجه نرم می‌کند، پروژه معدن مس جانجا در ایران می‌تواند به‌عنوان یک مزیت راهبردی و نقطه عطفی در جایگاه کشور در زنجیره ارزش جهانی این فلز محسوب شود.

پروژه مس جانجا؛ تحولی در معادن ایران

معدن مس جانجا که در شهرستان نیمروز استان سیستان و بلوچستان واقع شده، با وسعتی بالغ بر ۹۰ کیلومتر مربع و ذخیره‌ای قطعی بیش از ۳۰۰ میلیون تن با عیار متوسط ۰/۲۶ درصد، به‌عنوان یکی از معادن کلاس جهانی در ایران شناخته می‌شود. برآوردها نشان می‌دهد که با ادامه فعالیت‌های اکتشافی، ذخایر این معدن می‌تواند از مرز یک میلیارد تن نیز عبور کند.

اهمیت این معدن تنها به حجم ذخایر آن محدود نمی‌شود؛ بلکه موقعیت جغرافیایی، تنوع ماده معدنی شامل سنگ‌های سولفیدی و اکسیدی، و همچنین برخورداری از حمایت کنسرسیومی از بزرگ‌ترین شرکت‌های معدنی کشور، این پروژه را به الگویی از همکاری بین‌بخشی در بخش معدن ایران تبدیل کرده است. شرکت توسعه معادن و صنایع مس جانجا با حمایت هلدینگ سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات و مشارکت شرکت‌هایی همچون چادرملو، گل‌گهر، گهرزمین، غدیر و شرکت تجلی هدایت این پروژه را برعهده دارد.

مس جانجا؛ پاسخ ایران به چالش جهانی مس

با توجه به تحلیل‌های جهانی، بازار مس با چالش‌هایی جدی روبروست. کشورهای تولیدکننده بزرگی همچون شیلی و پرو به‌واسطه بحران‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و محدودیت منابع پرمیاری، با کاهش تولید مواجه‌اند. از سوی دیگر، پیش‌بینی می‌شود تقاضای جهانی مس طی دو دهه آینده، معادل کل تولید تاریخ این فلز باشد. چنین وضعیتی، لزوم توسعه منابع جدید و بهره‌گیری از معادن کم‌عیار را اجتناب‌ناپذیر کرده است.

در همین راستا، پروژه جانجا با تکیه بر استخراج سالانه ۱۶ میلیون تن سنگ سولفیدی و تولید حدود ۱۳۰ هزار تن کنسانتره مس با عیار ۲۶ درصد، گام مهمی در پاسخ به نیاز بازار جهانی و تقویت ظرفیت داخلی تولید به شمار می‌آید. وجود بیش از ۲۰ میلیون تن سنگ اکسیدی نیز احداث کارخانه لیچینگ را در کنار واحد تغلیظ به ضرورتی اقتصادی و فنی تبدیل کرده است.

پیشرفت‌های فنی و زیرساختی پروژه

طی سال‌های اخیر، پروژه جانجا شاهد پیشرفت‌های قابل‌توجهی در بخش‌های مختلف بوده است. تاکنون انجام بیش از ۱۱۰ هزار متر حفاری اکتشافی، تاکنون بیش از ۶۴ میلیون مترمکعب عملیات باطله‌برداری، و آغاز ساخت کارخانه تغلیظ با مدل EPC تنها بخشی از اقدامات انجام‌شده است. افزون بر این، اجرای زیرساخت‌های کلیدی نظیر تأمین برق ۹۰ مگاوات، آب صنعتی از محل پساب‌های تصفیه‌شده و ایجاد پوشش شبکه ۴G، نشانگر عزم جدی برای بهره‌برداری از این ذخیره عظیم معدنی است.

در بخش لیچینگ نیز برنامه‌ریزی برای استخراج و فرآوری سنگ‌های اکسیدی، با هدف تولید سالانه ۳ هزار تن کاتد مس، در دستور کار قرار گرفته است. عملیات اجرایی مربوط به فونداسیون، نصب سازه‌های کارخانه تغلیظ و اجرای سیستم‌های خردایش و سنگ‌شکن در حال انجام است. این زیرساخت‌ها، پایه‌ای مطمئن برای تحقق ظرفیت تولید پیش‌بینی‌شده خواهند بود.

نقش‌آفرینی در اقتصاد منطقه‌ای

اهمیت پروژه مس جانجا تنها در حوزه صنعت معدن خلاصه نمی‌شود، بلکه اثرگذاری آن بر شاخص‌های توسعه‌ای منطقه سیستان و بلوچستان بسیار فراتر از یک پروژه معدنی معمول است. این پروژه تاکنون برای بیش از ۸۰۰ نفر به‌صورت مستقیم اشتغال ایجاد کرده و برآورد می‌شود با آغاز بهره‌برداری کامل، این تعداد به ۱۵۰۰ نفر برسد. همچنین، اشتغال غیرمستقیم بیش از ۵۰۰۰ نفر در حوزه‌های خدمات، حمل‌ونقل، تأمین مصالح و صنایع

پایین‌دستی، نشانگر عمق و گستره اثرات اجتماعی آن است.

با توجه به نرخ بالای بیکاری در مناطق شرقی کشور، پروژه‌هایی از این دست می‌توانند نقشی کلیدی در کاهش فقر، مهاجرت و بزهکاری ایفا کنند و بهبود کیفیت زندگی ساکنان را به همراه داشته باشند. علاوه بر اشتغال‌زایی، توسعه زیرساخت‌های عمومی از جمله تأمین برق و آب و پوشش مخابراتی، خود زمینه‌ساز ارتقای امکانات رفاهی و خدمات عمومی منطقه شده است.

آینده معدن جانجا در منظومه سیاست‌گذاری صنعتی

یکی از نکات برجسته پروژه جانجا، مدل مدیریت یکپارچه و سرمایه‌گذاری مشترک میان چندین بازیگر بزرگ بخش معدن کشور است. این الگو، نه تنها ریسک‌های اجرایی را کاهش داده، بلکه موجب هم‌افزایی منابع مالی، فنی و انسانی شده و الگویی قابل تکرار برای توسعه سایر معادن کشور محسوب می‌شود.

در سطح کلان‌تر، بهره‌برداری موفق از معدن جانجا می‌تواند جایگاه ایران را به‌عنوان بازیگری مؤثر در بازار جهانی مس ارتقا دهد و امکان صادرات محصولات فرآوری‌شده با ارزش افزوده بالا را فراهم سازد. همچنین، با پیوند زدن زنجیره ارزش معدن تا صنایع پایین‌دستی، امکان شکل‌گیری شهرک‌های صنعتی و نواحی معدنی در اطراف این پروژه فراهم خواهد شد.

پروژه مس جانجا در سیستان و بلوچستان، در دورانی که دسترسی به منابع فلز مس به یکی از موضوعات راهبردی جهان تبدیل شده، فرصتی استثنایی برای ایران جهت ورود قدرتمند به بازارهای بین‌المللی و توسعه داخلی محسوب می‌شود. این معدن نه تنها به‌عنوان یک پروژه اقتصادی با ذخایر قابل‌توجه و ظرفیت تولید بالا مطرح است، بلکه به‌عنوان یک اهرم توسعه منطقه‌ای در شرق کشور، نقشی کلیدی در توانمندسازی اجتماعی، کاهش بیکاری و تقویت زیرساخت‌های محلی ایفا می‌کند. آینده پروژه جانجا، آینده‌ای امیدبخش برای صنعت معدن ایران و توسعه متوازن کشور خواهد بود.